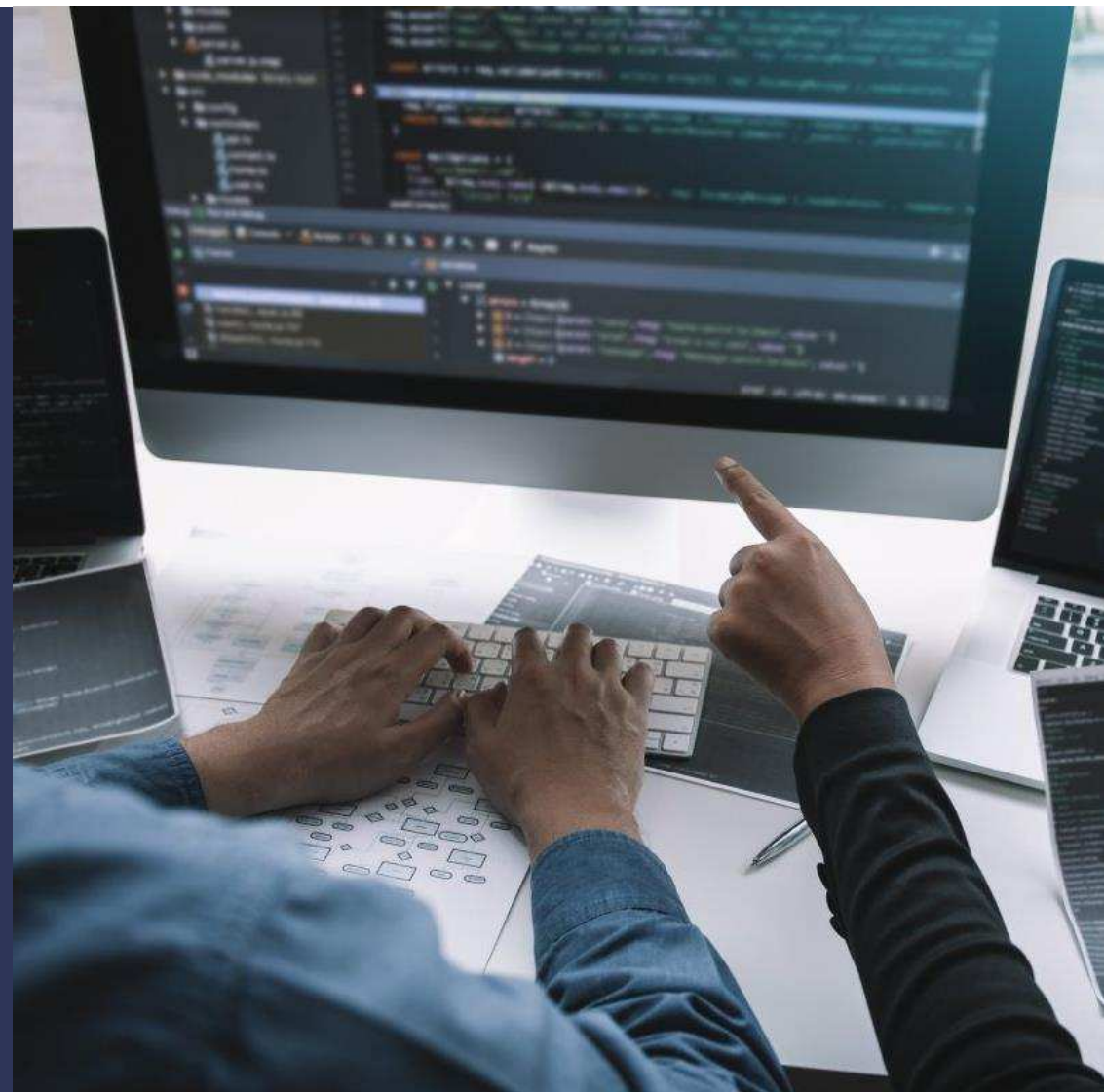

ISA 540 (Revised) / Módosított ISA 540

Auditing accounting estimates
Számviteli becslések vizsgálata

GÁBOR Gabriella
2021. november 9.

Az oktatási anyag tartalma

Bevezetés

1. ISA 540 (Módosított): Fő gondolatok
2. Megközelítési módszertanok a számviteli becslések vizsgálatára
3. 1. megközelítési módszer: A jelentés kiadásáig történő eseményekről beszerzendő információk
4. 2. megközelítési módszer: Vizsgáljuk, hogy a vezetőség hogyan készítette el a számviteli becslést
5. 3. megközelítési módszer: Pontbecslés vagy tartomány kialakítása a vezetés pontbecslésének értékelésére
6. A megfelelő vizsgálati megközelítés kiválasztása
7. Banki és biztosítási példák

ISA 540 (Módosított)

Bevezetés

Bevezetés

Témánk tárgya Magyarországon **még nem kötelezően alkalmazandó!**

- A fordítás elkészült
- Közfelügyeleti jóváhagyás alatt van
- Így **a standardot nálunk várhatóan a 2023-as üzleti évre kell alkalmazni először.**
- Mindazonáltal a nemzetközi csoportok elvárták a csoportjukba tartozó könyvvizsgáló cégeiktől a teljes vagy részleges alkalmazását már a 2020-as üzleti évtől (IAASB 2018-ban bocsátotta ki a standardot, és 2019. december 15-ét követően kezdődő éves beszámolási periódusok könyvvizsgálata során kell alkalmazni).
- illetve a csoport auditorok is elvárják a könyvvizsgálóktól a felülvizsgált standard ismeretét és alkalmazását a részükre végzett auditok során.

Az előadás apropója pont a módosítás, így itt most az ISA 540 Revised, azaz a módosított ISA 540-es tartalma kerül bemutatásra.

A standardváltozás célja

Az MKVK idei kötelező oktatás anyaga nyomán:

- Egyrészt az, hogy foglalkozzon a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok és az üzleti környezet azon változásaival (pandémia, IFRS 9, 15, 16 bevezetése) amelyek megnehezítik a becslést;
- Másrészt, hogy **növelje a könyvvizsgálók szakmai szkepticizmusát**, (figyelemmel arra, hogy a közfelügyeleti ellenőrzések rendszeresen megállapításokat tesznek a vezetés számviteli becslései ellenőrzésének minőségére, szakmaiságára);
- Illetve, hogy **javítsa a könyvvizsgáló és a vezetőség közötti kétoldalú párbeszédet** a becslésekről, azokról, amelyek nagy becslési bizonytalansággal vagy szubjektivitással rendelkeznek.

Főbb változások

- Hátter (visszatérő megállapítások az IFIAR vizsgálatainak során ; szakmai szkepticizmus hiánya ; IFRS 9)
- Az ISA 540 az eredendő kockázat elkülönült becslését írja elő abból a célból, hogy a számviteli becslésekre vonatkozóan megbecsüljük a lényeges hibás állítás kockázatait az állítások szintjén. 3 fogalmat tárgyal ennek kapcsán, ami kiemelendő: **Becslési bizonytalanság**; **Komplexitás**; és **Szubjektivitás**.

- Nagyobb hangsúly a **szakmai szkepticizmuson** ; kihívás, kérdés, újra/átgondolás.

- Megnövekedett közzétételi követelmények, audit bizonyítékot kell szerezzünk arról, hogy a közzétételek „**ésszerűek**”

- Megnövekedett **dokumentációs** elvárások

▪ **Nagyobb munka**

- Több részlet az auditor **becslési tartományáról**

(28. és 29. §)

- Megnövekedett kockázatbecslési eljárások az ügyfél és környezet megismerése során, beleértve a társaság **belső ellenőrzési környezetét**

- A megszerzett bizonyítékok értékelése során a könyvvizsgálónak figyelembe kell vennie **minden megszerzett releváns könyvvizsgálati bizonyítékot, akár megerősítő, akár ellentmondó.** (33. c))

- A munka speciális területek felé irányítása, magába foglalva:

- **Adatok** (25.§)
- **Jelentős feltételezések**(24.§)
- **Módszerek** (23.§)

- Útmutatóval szolgál arra, ha az auditor úgy gondolja, hogy a **vezetés nem értette meg, vagy nem kezelte a becslési bizonytalanságot** (26. és 27.§)

- Egyértelmű, hogy az auditornak nem kell megfelelnie az ISA 500/30.§-nek az **integritás, megbízhatóság, releváns adatok, feltételezések és külső információk** kapcsán

01

ISA 540 (Módosított)

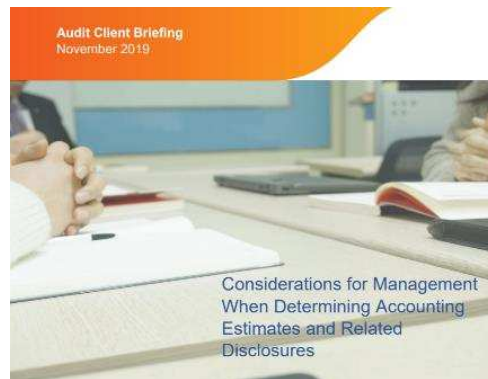
Fő gondolatok

Vezetői számviteli becslések vizsgálata

ISA 540.2:

*“Accounting estimates vary widely in nature and are required to be **made by management** when the monetary amounts cannot be directly observed.”*

A számviteli becslések természetüket tekintve nagymértékben különböznek egymástól, és azokat a **vezetésnek kell elkészítenie**, akkor, amikor a pénzübeli összegek nem figyelhetők meg közvetlenül.

<https://www.iaasb.org/publications/isa-540-revised-implementation-support-audit-client-briefing-1>

<https://www.iaasb.org/publications/isa-540-revised-implementation-support-flow-charts-and-diagram-1>

ISA 540 (Módosított) audit folyamata

ISA 540 (Revised)

ELFOGADÁS

TERVEZÉS ÉS KOCKÁZATFELMÉRÉS

HELYSZÍNI AUDIT

LEZÁRÁS

1. A becslés megértése és kockázatfelmérési eljárások

2. Lényeges hibás állítások beazonosítása és felmérése

3. Válaszok a lényeges hibás állítások feltárt kockázataira

4. Értékeljük a vezetői csalás kockázatát

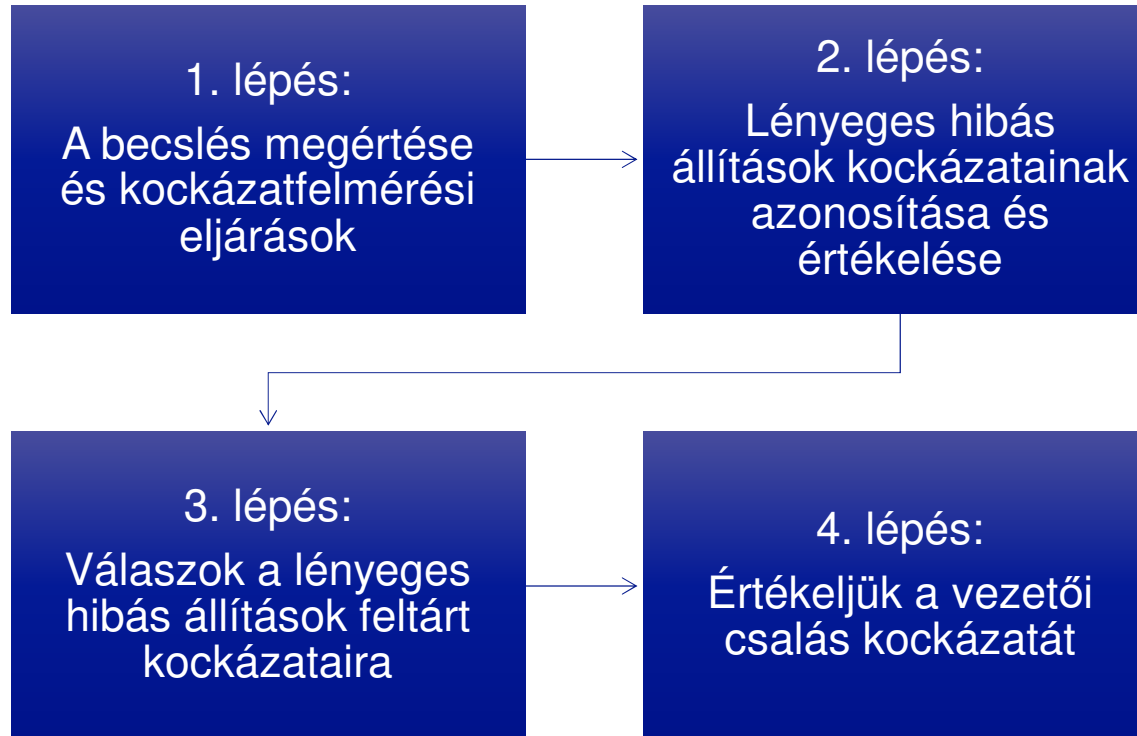
5. Átfogó értékelés

6. Írásos nyilatkozatok beszerzése

7. Kommunikáció az irányítással megbízottakkal, vezetőséggel

8. Dokumentálás

Tervezési szakasz

02

Tesztelési módszertanok
Számviteli becslések vizsgálata

A lényeges hibás állítás kockázatának azonosítása és felmérése

A módosított ISA 315-nek megfelelően a könyvvizsgálónak olyan kockázatbecslési eljárásokat kell végrehajtania, amelyek alapot nyújtanak a lényeges hibás állításnak a pénzügyi kimutatások és az állítások szintjén lévő kockázata azonosításához és felméréséhez.

Az auditornak fel kell mérnie a **számveteli becsléssel és a kapcsolódó közzétételekkel kapcsolatos lényeges hibás állítások kockázatait** is könyvvizsgálói állításonként, külön az **eredendő és a kontroll kockázat szempontjából**. A következőket kell a könyvvizsgálónak szem előtt tartania:

- a) Milyen szinten kitett a számveteli becslés a **becslési bizonytalanságnak**, és
- b) Milyen szinten érintett **komplexitás illetve szubjektivitás** vagy más eredendő kockázat által a következő:
 - i. A módszertan, feltételezések és adatok kiválasztása és alkalmazása során a számveteli becslés elkészítésében; vagy
 - ii. A vezetés pontbecslése és a hozzájuk kapcsolódó közzétételek kiválasztása a pénzügyi kimutatásokban történő szerepeltetés során

Az auditornak meg kell határoznia, hogy a fentiek során feltárt és értékelt kockázatok az auditor megítélése szerint **jelentős kockázatnak** minősülnek-e?

- Ha az auditor úgy határozza meg, hogy létezik jelentős kockázat, akkor fel kell mérni a társaság kontrolljait, beleértve a belső ellenőrzési tevékenységet, amely az adott kockázathoz kapcsolódik.

A becslési bizonytalanság akár lényeges bizonytalanságot okozhat a **vállalkozás folytatása elv** érvényesülésében is.

Az auditor fel kell mérje, hogy a vezetésnek szüksége lenne-e **speciális gyakorlatokra, vagy szaktudásra** a becslés elvégzéséhez.

Válaszok a felmért lényeges hibás állítások kockázataira - 3 lehetséges megközelítési módszer- ISA 540.18

A könyvvizsgáló további eljárásainak az alábbi módszerek közül egy vagy több módszertant kell tartalmazniuk:

A jelentés kiadásáig történő eseményekről információk beszerzése

Vizsgáljuk, hogy a vezetőség hogyan készítette el a számviteli becslést

Pontbecslés vagy tartomány kialakítása a vezetés pontbecslésének értékelésére

- Minél magasabb a lényeges hibás állítás kockázata, annál meggyőzőbb audit bizonyítékra van szükség
- Az eljárásokat el kell végezni („nem lehetnek elfogultak”) a megszerzendő megerősítő bizonyítékok terén

Válaszok a felmért lényeges hibás állítások kockázataira

A jelentés kiadásáig történő eseményekről információk beszerzése (21. §)

Értékeljük, hogy elegendő és megfelelő audit bizonyítékot gyűjtöttünk-e a számviteli becslések lényeges hibás állításainak kockázatainak kezelésére.

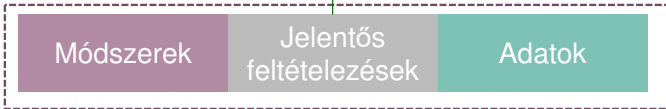
Vegyük figyelembe, hogy a körülmények és egyéb releváns feltételek változása az esemény és a mérés napja között hatással lehet egyes bizonyítékok relevanciájára az alkalmazandó pénzügyi beszámolási keretrendszer kontextusában.

Vizsgáljuk, hogy a vezetőség hogyan készítette el a számviteli becslést (22-27. §)

Szerezzünk megfelelő és elegendő könyvvizsgálati bizonyítékot a lényeges hibás állítás kockázataira az alábbiak kapcsán:

A módszerek, lényeges feltételezések és adatok kiválasztására és alkalmazására vonatkozóan; illetve

A vezetés hogyan választotta ki pontbecslését és dolgozta ki a kapcsolódó közzétételeket a becslési bizonytalanság kapcsán.

A vezetés nem tett megfelelő lépéseket

Vizsgáljuk, hogy a vezetés megtette-e a szükséges lépéseket a következőkre:

- Becslési bizonytalanság megértése; és
- A becslési bizonytalanság kezelése és a becslési bizonytalansághoz kapcsolódó közzétételek kidolgozása.

Kérjük meg a vezetést, hogy végezzen kiegészítő eljárásokat a becslési bizonytalanság megértése és kezelése érdekében azáltal, hogy átgondolja a pontbecslés kiválasztását, vagy megfontolja a további közzétételeket a becslési bizonytalansághoz kapcsolódóan.

A vezetés megtette a megfelelő lépéseket

Mérjük fel, hogy van-e hiányosság a belső ellenőrzési rendszerben

Amennyire kivitelezhető, készítsünk pontbecslést vagy alakítsunk ki becslési tartományt

A vezetés válasza megfelelően kezeli a becslési bizonytalanságot

A vezetés válasza nem megfelelően kezeli a becslési bizonytalanságot

Pontbecslés vagy tartomány kialakítása a vezetés pontbecslésének értékelésére (28-29. §)

Értékeljük, hogy a használt módszerek, feltételezések vagy adatok megfelelőek-e az alkalmazandó pénzügyi beszámolási keretrendszer kontextusában.

Függetlenül attól, hogy a vezetés vagy az auditor saját módszereit, feltételezéseit vagy adatait használjuk, az auditor eljárásait úgy kell megtervezni, hogy a 23-25. §-ban lévő témákat lefedje.

Ha az auditor kidolgoz egy becslési tartományt:

- Csak olyan összegeket tartalmazhat, amik megfelelő és elegendő bizonyítékkal alátámasztottak és észszerűek; és
- Tervezzük és hajtsunk végre további audit eljárásokat ahhoz, hogy elegendő megfelelő audit bizonyítékot szerezzünk a felmért lényeges hibás állítások kockázatainak kezelésére a becslési bizonytalanság közzétételeire vonatkozóan.

03

1. megközelítési módszer

**A jelentés kiadásáig történő
eseményekről beszerzendő
információk**

A jelentés kiadásáig történő eseményekről beszerzendő információk

ISA 540.21

Forduló-
nap

Jelentés
aláírása

Helytálló lehet, ha számítunk arra, hogy bizonyos események megtörténnek, vagy ha bizonyítékot kell beszereznünk, ami azt alátámasztja, vagy annak ellentmond

Példa: készlet eladás, vagy termékcsere / vállalkozás folytatása elv feltételezés nem teljesülése - végelszámolás, felszámolás, átalakulás fordulónap után

Megfontolások:

- Nem minden becslés vizsgálatára alkalmas
- Olyan eseményekről vagy körülményekről ad-e információt, amik a fordulónapon fennálltak?
- ISA 560 Fordulónap utáni események

Példa: fordulónapot követően tűzvészben megsemmisült vagy megsérült készlet / üzem

A jelentés kiadásáig történő eseményekről beszerzendő információk

Példa

Céltartalék egy jogi ügyre, ami a fordulónapon folyamatban van, és két hónappal később kerül lezárásra/kiegyenlítésre

Audit megfontolások:

- A fordulónapot követő lezárás/kiegyenlítés olyan körülményekre utal-e / olyan helyzetet tükröz-e vissza, amik a **fordulónapon fennálltak?**
- Voltak-e fejlemények az ügyben a **fordulónapot követően?**
- **Milyen bizonyíték támasztja alá ezt, vagy mond neki ellent?**

Lehetséges audit evidenciák:

- **Menedzsment interjú / jogtanácsosi interjú** (*inquiry*).
- **Levelezések / határozatok áttanulmányozása** (*inspection*).
- **Külső megerősítések / Jogi levél.**

A jelentés kiadásáig történő eseményekről beszerzendő információk

Példa (folytatás)

Céltartalék egy jogi ügyre, ami a fordulónapon folyamatban van, és két hónappal később kerül lezárásra/kiegyenlítésre

Az audit dokumentációnak magába kell foglalnia a következőket:

- Az áttekintett dokumentumokról összefoglaló – referenciázva behivatkozva a munkalapon, befűzve a papír file-ba, vagy elektronikusan a kapott e-mail-lel behúzva.
- Feltett kérdések **és** kapott válaszok.
- Kiküldött egyenlegközlő kérések **és** a kapott válaszok.
- **Levont következtetések** – van-e elegendő és megfelelő audit bizonyíték az alábbiak alátámasztására:
 - Céltartalék összege?
 - Közzétételek ésszerűsége? => *üzleti vagy más természetű titok előfordulhat, minimum elegendő és megfelelő közzététel elvárása*

04

2. megközelítési módszer

Vizsgáljuk, hogy a vezetőség hogyan készítette el a számviteli becslést

A vezetés becslési módszere kiválasztásának és alkalmazásának vizsgálata

ISA 540.22

Módszerek – ISA 540.23

1. Megfelelő módszert választottunk-e*?
2. A vezetőség elgondolása helytálló-e? Van-e a vezetés csalására / elfogultságára utaló jel?
3. A számítások a módszertannal összhangban állnak-e? Matematikailag pontosak-e?
4. Ahol komplex modellezést használtak, következetesen alkalmazták-e a feltételezéseket?
5. Fenntartották-e a jelentős feltételezések és adatok integritását?

DOKUMENTÁLANDÓ

Feltételezések – ISA 540.24

1. A lényeges feltételezések helytállóak-e*?
2. A vezetőség elgondolása helytálló-e? Van-e a vezetés csalására / elfogultságára utaló jel a feltételezésrendszer alapján?
3. A lényeges feltételezések következetesek-e:
 - a) Egymáshoz képest?
 - b) A többi számviteli becsléshez képest?
 - c) Más áttekintett vagy tesztelt kapcsolódó feltételezéssel?
4. A feltételezések változtatása új információk vagy új körülmények miatt történik-e?

DOKUMENTÁLANDÓ

Adatok – ISA 540.25

1. Megfelelő adatokat kaptunk-e*?
2. Az adatok kiválasztásával, szűrésével kapcsolatos döntéseknél felmerül-e a vezetés csalására, elfogultságára utaló jel?
3. Releváns és megbízható-e az adatállomány?
4. Van-e szükségünk speciális tudásra vagy készségre az adatok értelmezéséhez?
5. Megfelelőek -e az előző időszakhoz képest végrehajtott módosítások?

DOKUMENTÁLANDÓ

*A számviteli keretrendszer szempontjából

Becslési bizonytalanság

ISA 540.26-27

Egy pénzben kifejezett összeg, amelynek esetében a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelvek követelményei szerinti értékelés becslési bizonytalanságnak van kitéve.

A vezetés tett-e lépéseket az alábbiak érdekében:

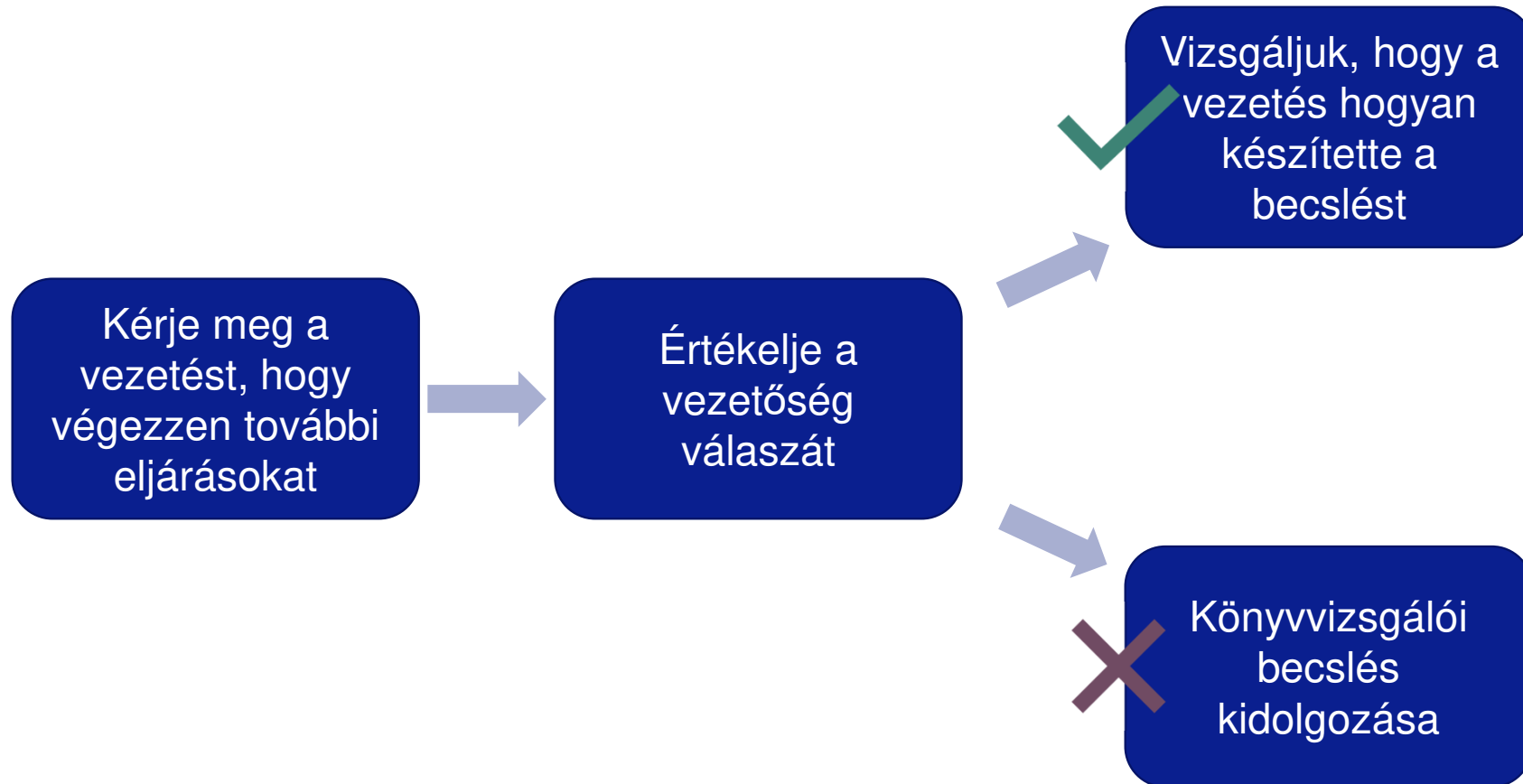
- **Hogy megértsék** a becslési bizonytalanságot?
 - A menedzsment:
 - azonosította-e a **forrásokat**?
 - felmérte-e a **feltételek változásának hatásait** a mérési eredményekre?
 - Azonosította-e, hogy a **komplexitás vagy szubjektivitás** hogyan befolyásolja a lényeges hibás állítások kockázatát?
- **Hogy kezeljék** a becslési bizonytalanságot?
 - A menedzsment:
 - **Megfelelően választotta ki** a becslési módszert?
 - Olyan kapcsolódó közzétételeket dolgozott ki, amelyek **megfelelően leírják** az összeg tartalmát?
 - Elmagyarázta a becslési folyamat **jellegét és korlátait** a közzétételekben?

AUDIT DOKUMENTÁCIÓ

Ha a management **nem** tett meg lépéseket azért, hogy megértse és kezelje a becslési bizonytalanságot

ISA 540.26-27

Teszteljük, hogy a vezetés hogyan készítette a becslést

Példa: megérteni a vezetés becslését

Tárgyi eszközök – speciális gép értékvesztése

- A vezetés a megtérülő értéket a használati érték helyett a valós érték alapján számítja ki
- A menedzsment **diszkontált cash flow módszer** alapján készített használati érték számítást.
- A menedzsment által használt **jelentős feltevések** - az érzékenységi elemzés elvégzésével azonosították:
 1. Kivetített jövőbeli cash flow–kat
 2. Adózás előtti alapon meghatározott diszkont rátákat
- **Adatok** melyeket a vezetés felhasznált:
 1. Historikus cash flow és eszköz beszerzési árak a korábbi időszakok vonatkozásában - tényszerű
 2. Az irányítással megbízottak által jóváhagyott budget adat – konzisztens
 3. Megbízható forrásból származó piaci trend analízis luxusautókra - standard iparági adatok
 4. Megbízható forrásból származó független külső adatok – historikusan megbízható források
- A vezetés a **becslési bizonytalanságot** magasnak értékeli – hosszú előrejelzési időszak; érzékenységi elemzés

AUDIT DOKUMENTÁCIÓ – TERVEZÉS

Teszteljük, hogy a vezetés hogyan készítette a becslést
Példa - folytatás: megérteni a vezetés becslését

Audit eljárások: a modell tesztelése

Vezetés által használt modell:

- Diszkontált cash-flow-k

Kérjük el a vezetés diszkontált cash flow modelljét, és vizsgáljuk meg.

Az *alábbi eljárásokat* foglalhatja magában munkaprogramunk:

- A módszer kiválasztásának felülvizsgálata - vegyük figyelembe a menedzsment indoklását és az esetleges elfogultság mutatóit
- A matematikai pontosság felülvizsgálata
- Adatok és feltételezések ellenőrzése - teljesen és pontosan kerültek-e átadásra a becslési folyamat minden szakaszában?
- Összehasonlítás az előző évvel

AUDIT DOKUMENTÁCIÓ – TERVEZÉS ÉS HELYSZÍNI VIZSGÁLAT

Teszteljük, hogy a vezetés hogyan készítette a becslést

Példa - folytatás: megérteni a vezetés becslését

Audit eljárások: lényeges feltételezések tesztelése

A vezetés által használt lényeges becslések:

- Kivetített jövőbeni cash flow-k
- Adózás előtti eredmény alapon meghatározott diszkontráták

Értékeljük a vezetés által használt lényeges feltételezéseket.

Az *alábbi eljárásokat* foglalhatja magában munkaprogramunk:

- A vezetőség feltételezéseinek **helytállósága** a rendelkezésre álló alternatívákkal szemben
- **Érzékenységi elemzés** elvégzése (vagy a vezetés által elvégzett felülvizsgálata)
- A feltételezések **teljességének** értékelése
- A feltételezések **következetességének** felülvizsgálata
- A feltételezések összehasonlítása annak megállapítására, hogy **relevánsak, észszerűek és pontosak** -e.
- Fontolja meg **szakértő** igénybevételét
- A menedzsment **szándékának és cselekvési képességének** értékelése

AUDIT DOKUMENTÁCIÓ – TERVEZÉS ÉS HELYSZÍNI VIZSGÁLAT

Teszteljük, hogy a vezetés hogyan készítette a becslést

Példa - folytatás: megérteni a vezetés becslését

Audit eljárások: adatok tesztelése

Vezetés által használt adatok:

- Historikus cash flow-k & eszköz beszerzési árak
- Irányítással megbízottak által jóváhagyott budget adatok
- Piaci trend elemzés
- Megbízható forrásból származó egyéb külső adatok

Értékeljük a vezetés által használt **adatokat**.

Az *alábbi eljárásokat* foglalhatja magában munkaprogramunk:

- A menedzsment **megítélésének** felülvizsgálata az adatok kiválasztásával kapcsolatban, amelyeket a vezetés **elfogultságának** indikátorai szempontjából ellenőrizni kell.
- Adatok **egyeztetése** az alátámasztó dokumentációhoz
- Az adatok **megfelelőségének** megerősítése a pénzügyi beszámolási kerettel összhangban.
- Annak értékelése, hogy a felhasznált adatok **teljesek és pontosak** -e.

AUDIT DOKUMENTÁCIÓ – TERVEZÉS ÉS HELYSZÍNI VIZSGÁLAT

Teszteljük, hogy a vezetés hogyan készítette a becslést
Példa - folytatás: megérteni a vezetés becslését

Audit eljárások: becslési bizonytalanság vizsgálata

Vezetés szerinti becslési bizonytalansági szint:

- Hosszú előrejelzési időszak
- Elvégzett érzékenységi elemzés

Tekintsük át hogy a vezetés megértette-e és kezelte-e a **becslési bizonytalanságot**.

Az *alábbi eljárásokat* foglalhatja magában munkaprogramunk:

- A menedzsment **érzékenységi elemzésének** áttekintése
- Következtetés a vezetőség pontbecslésének kiválasztásának **helyességéről**
- Következtetések a közzétételek **észszerűségéről** - vajon:
 - **Megfelelően** írja-e le becsült értéként a megtérülő értéket és a kapcsolódó értékvesztést?
 - **Megfelelően** magyarázza-e el a becslési folyamat **jellegét és korlátait**?

AUDIT DOKUMENTÁCIÓ – TERVEZÉS ÉS HELYSZÍNI VIZSGÁLAT

05

3. megközelítési módszer

**Pontbecslés vagy tartomány kialakítása a
vezetés pontbecslésének értékelésére**

Mikor készítsen az auditor saját becslést?

ISA 540.28-29

A vezetés nem értette meg vagy nem kezelte a becslési bizonytalanságot

A korábbi tapasztalatok alapján a vezetés által elvégzett becslés nem várható, hogy megfelelő lesz

A társaság kontrolljai nem megfelelően kerültek megtervezésre vagy bevezetésre

A fordulónap utáni események, tranzakciók ellentmondani látszanak a vezetés becslésének

Vannak megfelelő alternatív feltételezések, vagy releváns adatforrások

Hogyan készítse el az auditor a becslését?

ISA 540.28-29

- Használjunk a vezetéstől eltérő modellt
- A vezetés modelljét használva alkalmazzunk alternatív feltételezéseket, vagy adatforrásokat
- Használjuk a saját módszerünket, amivel kidolgozunk alternatív feltételezéseket a vezetéshez képest
- Vonjunk be szakértőt, hogy kidolgozzon/végrehajtsa egy modellt, vagy szolgáljon releváns feltételezésekkel
- Vegyünk figyelembe más összehasonlító körülményt, tranzakciót vagy eseményt

Az auditor becslésének kidolgozása Audit eljárások

ISA 540.28-29

Dolgozzunk ki saját becslést, vagy becslési tartományt

Ítéljük meg, hogy a módszerek, feltételezések és adatok az alkalmazott pénzügyi beszámolási kerettel összhangban állnak-e

Szerezzünk elegendő, megfelelő bizonyítékot, hogy a becslési tartományban lévő becslési pontok észszerűek-e

Értékelje, hogy a vezetés becslése a tartományunkon belül van-e? Ha nem, mennyire lényeges a különbség?

Az auditor becslésének kidolgozása

Példa

Befektetési ingatlan valós értéke

Rendelkezésre álló információk:

- Egy gazdálkodó egység jelentős irodaépülettel rendelkezik, több hosszú távú bérlővel.
- A gazdálkodó egység jelentős banki hitellel rendelkezik, és számos banki kovenánssal.
- A menedzsment az ingatlan valós értékét egy profi értékbecslő külső értékelése alapján határozta meg a bérleti díjhozam alapján.
- A könyvvizsgáló úgy dönt, hogy saját valós érték becslést készít, mivel megfelelő alternatív feltevések és releváns adatforrások állnak rendelkezésre

Az auditor becslésének kidolgozása

Példa

- Használj eltérő modellt – ismerünk megfelelő alternatívákat?
- A vezetés modelljét használva alkalmazzunk alternatív feltételezéseket, vagy adatforrásokat?
- Használjunk saját módszert alternatív feltételezésekkel – van rá módszerünk?
- Használjunk egy szakértőt az értékeléshez
- Fontoljuk meg az összehasonlító körülményeket, tranzakciókat vagy eseményeket

Dolgozzuk ki, vessük össze, vonjuk le a következtetést → Dokumentáljuk!

06

A megfelelő vizsgálati megközelítés
kiválasztása

Melyik
vizsgálati
megközelítést
alkalmazzuk?

Javasolt struktúra a becsléssel kapcsolatos munkalaphoz

1. Becslés és kockázatfelmérés felmérése és megértése

a) A gazdálkodó és környezetének felmérése

- i. Milyen tranzakciók, egyenlegek, események relevánsnak a számviteli becsléshez kapcsolódva
- ii. A vonatkozó jogszabályi környezet előírásai, követelményei
- iii. Szabályozói faktorok

b) A belső ellenőrzési környezet felmérése

- i. A felügyelet és irányítás természete és kiterjedése
- ii. Kockázat felmérésére irányuló folyamatok
- iii. Kontroll tevékenységek
- iv. A gazdálkodó IT rendszerei, feldolgozási folyamatai
- v. A becsléssel, felhasznált modellel kapcsolatos feltételezések
- vi. Felhasznált adatok a becslés készítése során
- vii. A vezetés felmérése a becslési bizonytalanság kapcsán
- viii. A korábbi időszak becslések kifutása / eredménye / visszamérése
- ix. Annak felmérése, hogy szükséges-e a vezetőségnek szakértőt bevonnia

2. Lényeges hibás állítás kockázatának felmérése és azonosítása

a) Inherens kockázat felmérése

- i. Számviteli becslés és kapcsolódó közzétételekben lévő lényeges hibás állítások kockázatának felmérése a könyvvizsgálói állítások szintjén
- ii. Mennyire kitett becslési bizonytalanságnak a számviteli becslés?

- i. Mennyire komplex?
- ii. Mennyire szubjektív?
- iii. Egyéb faktorok?

b) Kontroll kockázat felmérése

- i. Becsléseket övező kontroll tevékenység
- ii. Hatékonyan működő kontrollokra kívánunk-e támaszkodni?

3. Válaszok a lényeges hibás állítások becsült kockázataira

a) Lényeges hibás állítások kockázata

- i. A számviteli becsléshez kapcsolódó lényeges hibás állítás kockázata
- ii. Tervezett válaszok
- iii. Kiválasztott munkaprogram pontok

b) Általános következmények – további megfontolások, ha az inherens kockázat magasabb

- i. Megnövekedett szakmai szkepticizmus
- ii. Tesztelési módussal kapcsolatos megfontolások
- iii. Megfelelő erőforrások igénybe vétele – szükség esetén szakértő bevonása
- iv. További felügyelet – magasabb szintű munkatársak bevonása a munkaprogram végrehajtása

Speciális becslések

Egy-egy példa a banki és biztosítási audit területéről

Banki audit – IFRS 9 / ECL

B1/B2 IFRS 9 - várható hitelezési veszteség

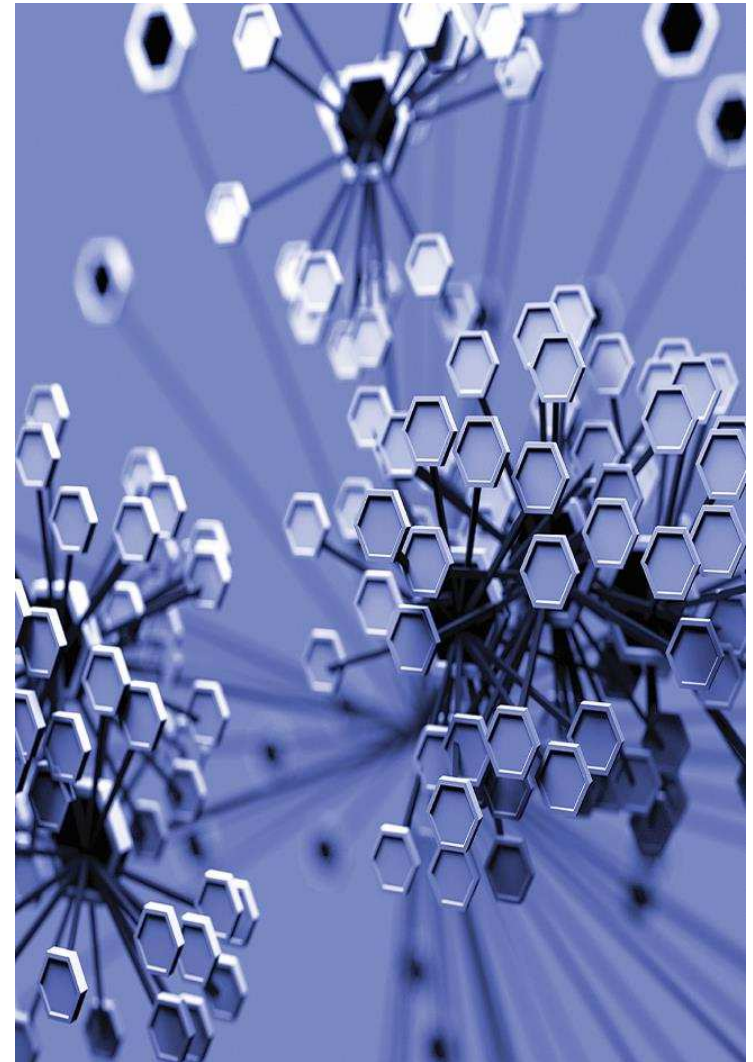
Jelentős kockázatot jelent az audit során, mivel magának a várható hitelezési veszteségnek **materiális hatása van az értékvesztés számításra**, és magasabb a lényeges kockázat valószínűsége a következő faktorok figyelembe vételével:

- Az ECL számítás összetevőinek **magasabb az inherens kockázati szintje**: PD, LGD a kitettségi szint teljesítmény adatai;
- Magas benne a bizonytalanság, és nagyobb a kockázata a **vezetői torzításnak**, ami ha szándékos, és félrevezetés a célja, akkor a csalás kockázata nő meg. Ahol pedig magas a **csalás kockázata**, az kiemelkedő kockázatú területnek tekintendő;
- **Magas a szubjektív szintje és a vezetői torzítás lehetősége** a makroökonómiai változókhoz kapcsolódó előre tekintő becslés meghatározása során.

Van rá lehetőség, hogy az **auditor megcáfolja** a jelentős kockázat fennállását szakmai megítélése és kvalitatív/kvantitatív faktorok alapján, de ezt megfelelően dokumentálnia szükséges a dossziében.

- Pl. ha a bank által nyújtott hitelállomány végrehajtási lényegesség alatt van, akkor annak, hogy az ECL lényeges hibás állítást tartalmaz, kicsi a kockázata, tehát ebben az esetben kvantitatív tényezők alapján alátámasztható, hogy nincs benne jelentős kockázat.

Ahol jelentős kockázat kapcsolódik egy becsléshez, ott az auditornak célszerűen ki kell térnie azokra a **tényezőkre**, amik miatt ez fennáll. A számviteli becslések készítése során kiválasztunk és alkalmazunk feltételezést, adatokat, amik vezetői megítélést igényelnek és amiket komplex lehet mérni. Ezek **3 kritikus komponensben** nyilvánulnak meg, ami meghatározandó és becslendő: **bemeneti adatok, feltételezések és a becslés kiszámítása**. Mindegyiknek **külön audit kockázati szintje** van.

1. Teszteljük a kontrollokat a következők segítségével:

- ✓ Az azonosított kontrollok kialakítását vizsgáljuk
 - ✓ Majd meg kell állapítani / vizsgálni kell ezek bevezetését, és
 - ✓ Az azonosított kontrollok működési hatékonyságát vizsgáljuk.
- Általános informatikai környezet és alkalmazásellenőrzések vizsgálata.

2. Megvizsgáljuk, hogy a vezetés hogyan készítette el a becslését

- ✓ Kérjük el a vezetés modelljét, és
 - Tekintsük át a homogén portfóliók képzését
 - Tekintsük át a hitelezési kockázatban történt jelentős növekedések mérését
 - Tekintsük át a az éven belüli és lejáratig számított veszteségek kalkulációját
 - Győződjünk meg róla, hogy a megfelelő előre tekintő információk figyelembe vételre kerültek
 - Győződjünk meg róla, hogy a modelleknél alkalmazott adatok és feltételezések teljes mértékben és pontosan kerültek átadásra az egyes „stage”-ek között a becslési folyamat során, illetve
 - Ellenőrizzük a VHV modell matematikai pontosságát.
- ✓ Kérjük el a jelentést a társaság értékelési szakemberétől, független ellenőrtől, vagy hatóságoktól, és értékeljük a megállapítások relevanciáját és ésszerűségét.

- ✓ Vessük össze a VHV modell számítást a kockázati alapokkal és a hitelkövetelésekkel a főkönyvben/analitikákban és kérjünk magyarázatot, alátámasztást az eltérésekre
- ✓ Az alkalmazott paraméterekkel kapcsolatban
 - Vizsgáljuk meg, hogy milyen utolsó adatimporttal dolgozik a számolás
 - Győződjünk meg az adatok teljességéről, azonosítsuk a hiányzó adatokat és abnormális értékeket
 - Vizsgáljuk, hogy a megfelelő ügyfél szegmenshez allokálták-e a hozzájuk tartozó értékelési skálát (pl. lakossági / vállalati bontásban)
 - Vizsgáljuk a megadott referencia identitását az alaprendszerekben rendelkezésre álló információk alapján
 - Vizsgáljuk a keletkezés dátuma és a referencia PD (nemteljesítés valószínűsége) konzisztenciáját
 - Vizsgáljuk a bázeli és az IFRS szerinti nemteljesítési valószínűség és nemteljesítéskori veszteség paraméterek egyezőségét, és lehetőség szerint a bázeli VHV paraméterekkel
 - Vizsgáljuk a paraméterek közgazdasági konzisztenciáját és a kockázati besorolás alakulását az idők során (egy AAA mindig jobb lesz, mint egy BBB például)
 - Vizsgáljuk a visszaméréseket és azok paramétereit. Pl. eltérések az alkalmazott adatok és a külső könyvvizsgálónál rendelkezésre álló egyéb külső adatok között.
 - Vizsgáljuk, hogy megfelelően került-e figyelembe vételre a kintlévőségek értéke.

Banki audit –

IFRS 9 / Várható hitelezési veszteség („VHV”) - 3 / Tervezett válaszok - 2

- ✓ Vizsgáljuk a módszerek konzisztenciáját a jelentős romlási kritérium kapcsán.
- ✓ Vessük össze a számított VHV és az elismert VHV értékek
- ✓ Vizsgáljuk a vezetés becslését, ha azért választottuk, mert:
 - A jelentésünk dátumáig bekövetkező eseményekről nem fog rendelkezésre állni elegendő megfelelő bizonyíték (például, amikor az előrejelzett időszak több éven át tart)
 - A pénzügyi beszámolási környezet diktálja a számviteli becslésre alkalmazandó módszertant
 - A korábbi időszakokra vonatkozó áttekintésünk nyomán azt állapítottuk meg, hogy a vezetés eljárása megfelelő
 - A saját pontbecslés vagy becslési tartomány felállítása nem lenne kellően hatékony, vagy nem lenne kivitelezhető, a vezetés becslésének vizsgálatához képest

Banki audit – IFRS 9 / Várható hitelezési veszteség – 4 / Kockázatbecslési eljárások (ISA R540.13g)

1. Áttekintettük, hogy a vezetés hogyan választotta ki és alkalmazta a módszereket, feltételezéseket és adatokat és értékeltük az ellenőrzéseiket
2. Áttekintettük a jegyzőkönyveket, amik arról szóltak, amikor a vezetés elemezte a társaság teljesítményét a különböző kulcsfontosságú teljesítmény mutatókon keresztül, illetve a számviteli becslésre gyakorolt hatást
3. Áttekintettük, hogy bármelyik bérelem vagy ösztönző kapcsolódik-e becslés eredményéhez, és áttekintettük a lehetséges torzításokat övező kontrollokat a becslések számításához kapcsolódóan
4. Áttekintettük azon megbeszélések jegyzőkönyveit, ahol a vezetés (IG vagy bizottságok) átbeszélte a különböző események és körülmények hatásait az év végén, és a fordulónap után (jelentésünkig)
5. Áttekintettük a folyamatokat, amik megerősítették, hogy a vezetés bevezetett ellenőrzéseket a számviteli becslések kidolgozására, beleértve a modellek használatát
6. Áttekintettük az irányítással megbízottakkal történt kommunikációt, hogy megerősítse, hogy a lényeges döntések a számviteli becsléseknél áttekintésre kerültek egy független fél/szerv által
7. Áttekintettük az ellenőrzéseket a modellek változtatásaira, módosításaira vonatkozóan, és megvizsgáltuk a jegyzőkönyveket, amikben ezekről a változásokról egyeztettek
8. Áttekintettük a számviteli becslések kidolgozásának folyamatát, hogy lássuk, megfelelő volt-e a feladatkörök szétválasztása. Azt is láttuk a jegyzőkönyvekből, hogy az irányítással megbízottak áttekintik és jóváhagyják a becsléseket, mint független ellenőrök.

Biztosítási audit becslései - 1

- ✓ A biztosítónál a **Biztosítástechnikai tartalékok** tartalmazzák a legkomplexebb becsléseket, így kiemelt kockázatként kezelendők
 - Pl. a Biztosítástechnikai tartalékokon belül a Fügőkár tartalékok becslése, különösen a személyi sérültes károk esetében érdemes megjegyezni:
 - Többfajta módszer és feltételezés használható a tartalék kezdeti értékének a meghatározására és a tartalék későbbi módosításai kárszakértői jelentéseken alapulnak. A tartalék értéke jelentősen függ a személyi sérültes károk várható alakulásától és a Társaság megítélését igényli sok bizonytalan és jelentős volatilitást mutató tényező becslésekor, különös tekintettel a kárrendezési eljárás hosszára, a sérült egészségügyi állapotában következményként bekövetkező jövőbeli romlására, a jövőbeli járadékfizetés várható időtartamára vagy a peres ügyek várható kimenetelére vonatkozóan.
 - A Matematikai tartalékok és eredménytől függő díjvisszatérítési tartalékok becslése komplex megítéléseket tartalmazhat ugyancsak, amelyet a biztosító által meghirdetett díjvisszatérítési szabályokkal is szükséges összevetni.
 - IBNR tartalékok feltételezései aktuáriusi szakértelmet igényelnek, a múltbeli tapasztalatok összegzése és a jövőbeli szükségletek becslése alapján az alkalmazott feltételezéseket (valószínűségi változók normális eloszlása) szükséges ellenőrizni.

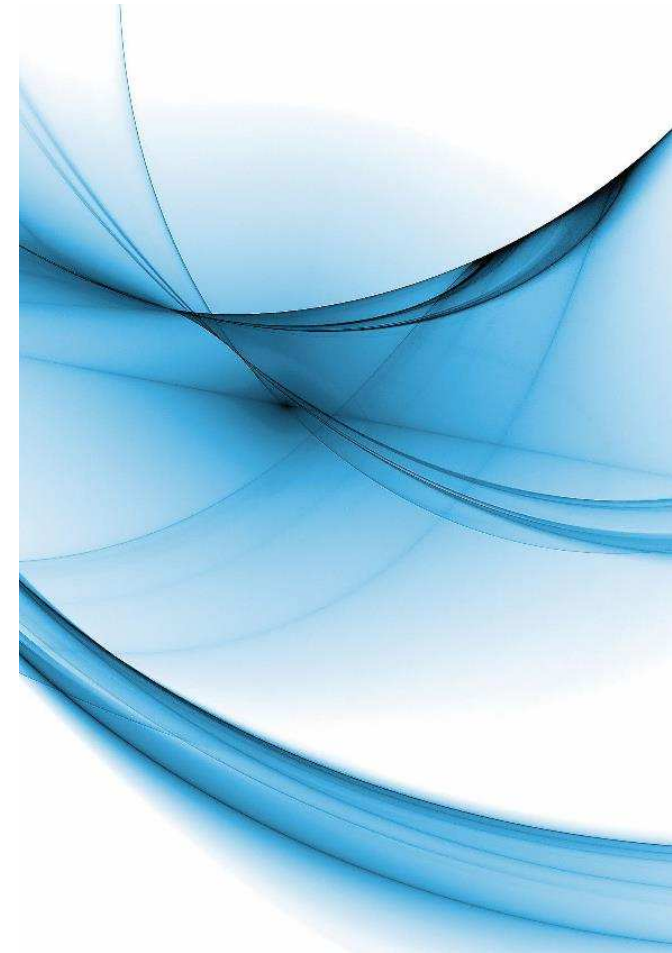
Biztosítási audit becslései - 2

✓ Szolvencia 2

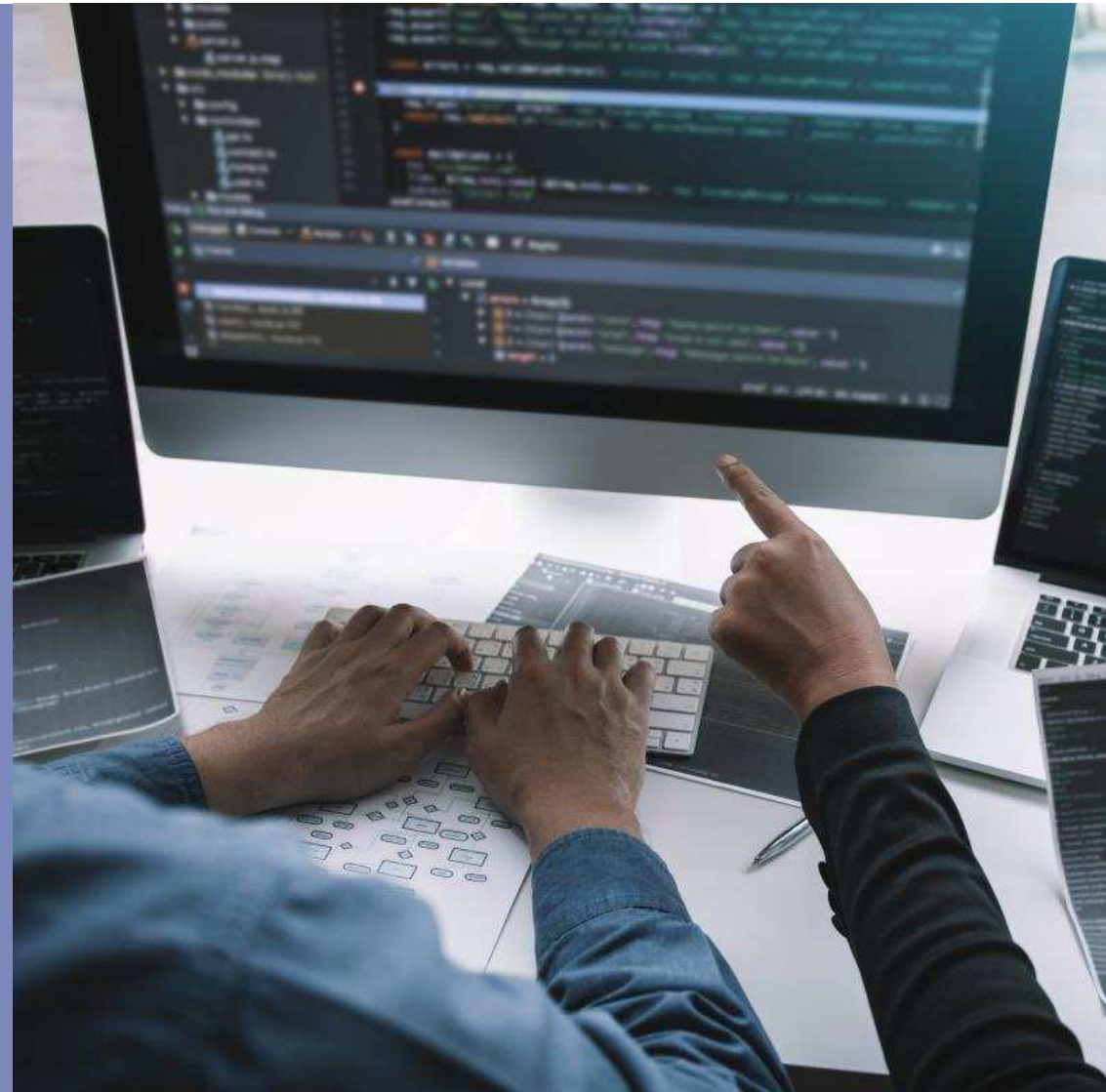
- A Szolvencia 2 szabályozás alatti szavatoló tőke számítás komplex számítási módszertanon alapul, ami magában foglal számos jövőbeli feltételezést és
- jelentős mértékű becslést igényel a biztosítási kötelezettségek legjobb becslésének meghatározásához, mivel a kötelezettségek a legjobb becslések alapján, a befektetések pedig valós értéken kerülnek meghatározásra.

✓ Befektetések

- Még a befektetések értékelése szokott komplex értékelési eljárásokat/becsléseket tartalmazni, illikvid értékpapírok esetén.
- Ilyen értékpapíroknál előfordulhat becslés, ha nincs aktív piac. Ebben az esetben az értékpapírok valós értékét egyéb megfigyelhető piaci adatok alapján becsülik meg, komplex modelleket lehet építeni, mely alapján az alátámasztott külső jegyzések és jelenérték, vagy más nem megfigyelhető adatokat használó egyéb értékelési technikák jelennek meg.

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET !

mazars

Elérhetőségek:

Gabriella Gábor, FCCA

Senior Audit Manager, Registered Auditor

Mazars - Audit & Advisory

Váci Greens Office, Building F

Fiastyúk utca 4-8, 2nd floor, H-1139 Budapest, Hungary

Tel: +36 1 885 0207 / Mobile: +36 20 263 8408

gabriella.gabor@mazars.hu

www.mazars.hu

Follow Mazars on [LinkedIn](#) - [Facebook](#)

We have moved. **Our new address:**

Váci Greens Office, Building F

Fiastyúk utca 4-8, 2nd floor, H-1139 Budapest, Hungary

[Read more](#)

Mazars is an internationally integrated partnership, specialising in audit, accountancy, advisory, tax and legal services*. Operating in over 90 countries and territories around the world, we draw on the expertise of 40,400 professionals – 24,400 in Mazars' integrated partnership and 16,000 via the Mazars North America Alliance – to assist clients of all sizes at every stage in their development.

*where permitted under applicable country laws.

www.mazars.com

mazars